סקנאת סופרים תרבה חכמה אמר רב נחמן שקנאת

בר יצחק ומודה רב הונא בריה דרב יהושע

ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב

יראמר מר בעזרא תקן להן לישראל שיהו

רוכלין מחזירין בעיירות כדי שיהו תכשימין

מצויין לבנות ישראל יוהני מילי לאהדורי

אפילו לאקבועי נמי כי הא דרבא שרא להו

לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא

כהלכתא מאי מעמא כיון דרבגן נינהו אתו

למרדו מגירסייהו הנהו דיקולאי דאייתו

דיקלאי לבבל אתו בני מתא קא מעכבי

עלויהו אתו לקמיה דרבינא אמר להו

המעלמא אתו ולעלמא ליזבנו יוהני מילי

ביומא דשוקא אבל בלא יומא דשוקא לא

וביומא דשוקא נמי לא אמרינן יאלא לזבוני

בשוקא אבל לאהדורי 6 לא הנהו עמוראי

דאייתו עמרא לפום נהרא אתו בני מתא

קא מעכבי עלויהו אתו לקמיה דרב כהנא

אמר להו דינא הוא דמעכבי עלייכו אמרו

ליה אית לן אשראי (C) אמר להו הזילו זבנו

שיעור חיותייכו עד דעקריתו אשראי דידכו

ואזליתו רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות

בספינה א"ל ריש גלותא לרבא פוק חזי

אי צורבא מרבגן הוא נקים ליה שוקא א"ל

רבא לרב אדא בר אבא פוק תהי ליה

בקנקניה נפק [אזל] בעא מיניה יּפיל שבלע

כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לא הוה בידיה א"ל מר ניהו רבא סמפח ליה

בסנדליה א"ל בין דידי לרבא איכא מובא

מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא פסיד גרוגרות דידיה

אתא לקמיה דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבדו לי א"ל מאן דלא שהייה לאוניתא

דמלכא דאדום לא נשהייה לאוניתיך דכתיב

יכה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל

ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך

אדום סלסיד נח נפשיה דרב אדא בר אבא

רב יוסף אמר אנא ענישתיה דאנא למייתיה

רב דימי מנהרדעא אמר אנא ענישתיה

דאפסיד גרוגרות דידי אביי אמר אנא

לאקבועי לא יואי צורבא מרבנן הוא

מה א ב ג ד מייי פ״ו מהלי שכנים הלי ט סי' קנו סעיף ו: מט ה ו ז ח מיי' שם הלכה

נוש"ע שם סעיף ו: נ ט מיי׳ פ״ט שם הל׳ ט סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ קנה סעיף יב: קנה סעיף יב: נא י מיי שם פ"ז הל' א ב ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי׳ קנד (סעיף ג וסעיף כב)

רבינו גרשום

ברוכליז. שמוכריז תכשיטי בורכרין. שמוכרין ווכשיטי נשים שרק וכחל אע"ג דלא שייכי בחד כרגא דלא מצי מעכב עליה האי רוכל דמתא: והני מילי דלא מצי מעכב לאהדורי לחזר מצי מעכב לאחודוי לחוד ולילך משוק לשוק וממבוי למבוי ולמכור ולשוב לעירו אבל, לקבוע חנותו בהני למזבן תכשיטין רוכלין [']למזבן תכשיטין לא: דלא כהלכתא. כלומר שלא ילמדו ממנו אחרים הלכה דלפנים משורת הדין עבד להו משום דרבנן נינהו דלא ליבטלו מגירסייהו לילך ולחזר בכל מגירטייהו לילך ולחזור בכל העיר ומשוק לשוק: הנהו דקולאי. שמוכרין סלים. אתו דקולאי דמתא ומעכבי להו אמר להו לא מציתו מעכבי, עלייהו דמעלמא אתי ולהנהו דאתי מעלמא לשוק לזבני אבל לאהדורי לן אשראי במתא. חוב . שחייבין לנו ממון וצריכין . לנו לעכובי הכא עד דפרעי לן והב לן רשותא דניזבין עד כפי חיותן עד דפרעי לן: נקיט ליה שוקא. שלא ימכור אדם עד שימכור ימכוז אזם עו שימכוז כל גרוגרות שלו: תהי ליה. הוי מריח מה יש בו: מצרית. מצורי דקל מהו מי אמרי׳ הואיל דהוות במעיו והקיאה [דרך] בית הרעי כמאכל שנתעכל דמי ונתבטל' ואין מקבלת טומאה או דלמא הואיל ומקבלת טומא': אמר ליה. רב דימי לרב אדא מאן נינהו מר רבא את הוא רבא: טפח ליה. רב אדא לרב דימי בסנדליה כלומר שלא היה חשוב בעיניו: ורכא רביה דרכך. שהוא רבי ואנא רבך: מאן דלא שבקיה. לאוניתא (דעמון) דמואב למלכא דאדום: אדמגרמיתו גרמי כי אכיי. שהיה רגיל לומר לתלמידי אביי כל זמז שאתם מגרריז אב" כל זמן שאום מגודין עצמות שאין בהן לחלוח בי אביי יכולין אתם ללמוד תורה כשורה וכהלכתא בי רבא לפי שאביי לא למד כל כך ולפיכך אמר אביי אנא ענישתיה שהיה החג ורב נחמן . היה דורש אותן שבתות והיו מתקבצין שם מבוחו מקומוי תלמידין לשמוע: עכביהו רב פפא ורב הונא לרב אדא בר אהבה משום דלא הוי בסיומא במס׳ בכורו' קמיה דרבא: קום והכנס לדרש דנגה לן שמת לפי שהיה מצערו כל כך שלא בא אליו לעיין עמו הדרשה: פיסקא מי עמו החדשה: פיסקא מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ונפל לא יסמוך כותל אחר. שלא יבנה שם כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו מכותל חבירו . אמות משום דוושא ד' אמות כדמפרש בריש

קנאת סופרים תרבה חבמה. ולא גרסי׳ כמו שיש נספרים דאמר מר עזרא תיקן להם לישראל שיהו מושיבין סופר בלד סופר דהא לא חשיב ליה במרובה (ב"ק דף פב.) גבי עשר תקנות בהן דלה מצו לעכב עלייהו רוכלי העיר: לחזר ולסבב שחיקן: מעלמא דיובגן. מכאן משמע דביומא

דשוחת היה מותר להלוות לבני אדם הבחים ממקומות שם לשוק לנכרים דאתו מעלמא אבל לבני המקום לא ודוקה בשוקה הבל לההדורי לה: אמר ליה רבא לרב אדא בר אבא.

כן גרים רבינו חננאל ולא גרסי׳ בר אהבה דאותו היה בימי רבי כדאמרינן בקדושין (דף עב: ושם) י היום ישב רב אדא בר אהבה בחיקו של אברהם אבינו: פרל שבלע כפיפה מצרית. נפ׳ ר׳ ישמעאל (מנחות דף סט. ושם ד״ה פיל) איתא להך בעיא דהכא ומסיק התם למאי אי למבטל טומאתו תנינא כל הכלים יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עולין מטומאה אלא בשינוי מעשה וקאמר לא לריכא דבלע הולין ועבדינהו כפיפה אי הוי עיכול והוי ככלי גללים או לא והכא בלע הולין א בעא מיניה דאי כפיפה שלימה אמאי לא הוה בידיה מתני' היא ב וקשיא לר"ת א"כ אמאי לא נקיטו ליה שוקא הא בעיא זו לא איפשיטא התם וי"ל דמ"מ הוה ליה לאיתויי הנך ראיות דמייתי התם ודחי להו: אנא ענישתיה. כל חחד מהן היה מתאונן שעל ידו מת רב אדא משום דאמרינן בשבת בפי שואל (דף קמט:) כל מי שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחילתו של הקב"ה שנאמר (משלי יו) גם ענוש ללדיק לא טוב אלא רע וכתיב (מהלים ה) לא יגורך רע. ר"י: **וכומא** היכי סמיך. ס"ד דבנפל איירי שכן משמע הלשון דקתני מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ומשני רב יהודה הכי קאמר הבא לסמוך כו' ומתני' הכי פירוש׳ מי שהיה גבול כותלו סמוך לכותל חבירו ורבא פריך דכותל קתני ולא גבול וא"ת לרבא דאמר בריש פירקין דחסור לסמוך ג קמא היכי סמך דואפילו לפי׳ ר״ת דלמסקנא שרי רצא לכולהו לסמוך לבד מבור מ"מ ° אמאי לא פריך מהכא דהוי רישא אלא ממשרה וירק דהוי סיפא וי"ל דלא אסר רבא לסמוך אלא מילתא דמגופיה אתי היזק אבל הכא הכותל אינו מזיק כלום אלא שגורם הלמעט הדוושא: 636

ענישתיה דאמר להו לרבנן יאדמגרמיתו גרמי בי אביי תו אכלו בישרא [שמינא] בי רבא ורבא אמר אנא ענישתיה [רכי הוה אזיל לבי מבחא למשקל אומצא] אמר להו למבחי אנא שקילנא בישרא מיקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה רב נחמן בר יצחק אמר אנא ענישתיה דרב נחמן בר יצחק ריש כלה הוה כל יומא מיקמי דניעול לכלה מרחים בהדיה רב אדא בר אבא לשמעתיה והדר עייל לכלה ההוא יומא נקטוה רב פפא ורב הוגא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אבא משום דלא הוו בסיומא אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא אמר להו הכי אמר רבא והכי אמר רבא אדהכי נגה ליה [לרב נחמן בר יצחק] "(ולא אתי רב אדא בר אבא) אמרו ליה רבגן לרב נחמן בר יצחק קום דנגה לן למה יתיב מר אמר להו יתיבגא וקא © מגטרא לערסיה דרב אדא בר אבא אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אבא ומסתברא דרב נחמן בר יצחק ענשיה: מתני' "מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות "החלונות בין מלמעלן בין מלממן בין כנגדן ארבע אמות: גמ' וקמא היכי סמיך אמר רב יהודה הכי קאמר הבא

בין מלמטן. אם בא לבנותו נמוך לריך להשפילו מן החלונות ד' אמות וטעמא מפרש בגמ' וש"בן: בין מרנגדן. לריך להרחיקו מהן ד' אמות: גבל'

ומודה רב הונא בריה דרב יהושע. אע"ג דאמר [כא:] בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב מלהביא כאן ולמכור מודה הוא ברוכלין מוכרי בשמים המחזירין בעיירות להביא בשמים לנשים להתקשט

במבואות העיר ובבתים על כל הרולה

לקנות ואחרי כן ישוב לעירו: ואי לורבה מרבנן הוה. דטריד בגירסה ולא אורחיה לאהדורי אפי׳ לאקבועי נמי: דלא כהלכחא. אלא לפנים משורת הדין: דיקולתי. מוכרי סלים ויש אומרים מוכרי יורות: ולעלמא ליובנן. יומא דשוקא הוה והרבה באין ממקום אחר לקנות מן השוק לפיכך אין בני העיר מעכבין גם על המוכרים להביא אומנותם ולמכור לנקבלים לשוק: עמוראי. מוכרי למר: אים לן השרחי במתה. מכרנו בחמנה וצריכים אנו לשהות כאן עד שנגבה חובות שלנו ואם אין אנו מוכרין סחורותינו במה נתפרנס: עד דעקריתו. שתעקרו חובותיכם מן הלוקחים מכם באשראי: נקיע ליה שוקה. הכרז שלה ימכור היש בעיר גרוגרות אלא הוא: סהי ליה בהנהניה. הריח לו בקנקנו אם יין הוא אם חומץ כלומר בדקהו בהלכות אם תלמיד חכם הוא אם לאו. ריח היין כשמריחין אותו אם טוב הוא קרי תהי כדאמרינן בת תיהא במסכת ע"ז (דף סו:) וכן בכתובות (דף קה.) קרנא הוה תהי באמברא דחמרא: כפיפה מלרית. סל נצרים של ערבה: מהו. מי חשוב כמעוכל והוה ליה ככלי גללים ואין מקבל טומאה עוד: א"ל. רב דימי לרב אדא: מר ניהו רבא. אתה הוא רבא לפי ששמע על רבא שהוא גדול העיר וסבור שהוא זה: טפח ליה בסנדליה. הכהו על סנדלו במהל דרך שחוק כשם שמכין למי שחינו חשוב: דלה שהייה. שלה נמנע מלהפרע: לאוניסא. אונאת בושתו: דמלכח דחדום. אע"פ שהוא אדומיש: על שרפו. מחמת בזיון: דחמר להו לרבנן אדמגרמיתו גרמי בי אביי. שהיה רגיל לומר לתלמידים עד שאתם הולכים אצל אביי לגרם עצמות כלומר ללמוד שלא לשובע: מו אכלו כו'. בואו ולמדו הלכות להובות מרווחות אלל רבה: שמעיה דרבה. שלוחו לקנות בשר: ריש כלה. דורש ברבים בשבתות: דלא הוו בסיומא. יש אומרים שלא היו בעלה כשנעשה רב נחמן ריש כלה ויש אומרים דלא הוו בסיומא דפירקא דרבא דדריש בשבת הרגל הלכות האמורות בפרק אחרון של בכורות: שמעתתא דמעשר בהמה. בפרק אחרון דבכורות ורבא אמרינהו בסופא תלמידי דפירקא: **אתו רבנן**. הישיבה הבחים לשמוע: נערנה ערסיה דרב אדא. אני מנפה כאן שיביאו את מטת רב אדא שמת: בותבר' לה יסמוך לכופל חבירו כותל אחר אלא אם כן כו'. מפרש בגמ': והחלוגות. מי שהיו לו חלונות פתוחים לחצר חבירו והוחזק . בדבר זה שלש שנים ובא בעל החלר לבנות שם כותל לריך לשער ד׳ אמות: בין מלמעלן. אם בא להגביה יגביה כותלו ד' אמות מן החלונות:

ה) ולעיל כא.ן, ב) ב"ק פב:, נו) [נפיל כוו.], כ) כ ין פב., ג) מנחות סט., ד) [מו״ק כה. ב״ק לב:], ד) [ל״ל לשיד], . ערך גרס א'], ז) ורש"ל מ" וגרס רנב"י אתו רבנן א"ל וגלס רבב"י אתו ו-גן א ז לרב נב"ין, ח) [לעיל ב:], ע) נס"א: גוי, י) [ע"ש ד"ה היום וברש"י שם וע"ע תוס' תענית כ: ד"ה א"לן,

תורה אור השלם

ו פֿה אָמַר יְיָ עַל שְׁלֹשְׁה פִשְׁעֵי מוֹאָב וְעַל אַרְבָּעָה לא אֲשִׁיבֶנוּ עַל שְׁרְפּוּ עַצְמוֹת מֶלֶךְ אֱדוֹם לַשִּׁיד:

גליון הש"ם

תום' ד"ה וקמא כו' אמאי לא פריך מהכא. קשה לי על קושייתם הא מהכא לא היה ראיה לסתור ולחזור מכל שינויי דלעיל ולהוכיח דגם שינויי דנעניי ונחוכית דגם לרבנן דר"י מותר לסמוך לרבא דהא כמו דמשנינן על אילן קדם לבור דמיירי בלוקח ה"ינ י"ל הכא דמיירי בלוקח המקום שאצל כותל חבירו. גם התקום שחננ כותנ חבירו. גם תמוח לי במה דנקטו קושייתם רק לס"ד דלעיל הא מבואר בסוגיא דחרדל דלמסקנא מה דקתני ר"י ממיר בחרדל הייט דאמר לדבריהם דרבנן החינח משרה וירק אבל חרדל יהיה מותר וירק אבל חדל להיה מותר לסמוך אף דבעל דבורים סמך בהיתר מ"מ כיון דקלת עשה לסמון או בהיתר מ"מ כיון דקנת עב. שלא כהוגן ומזיק להחרדל מותר לזה להעמיד אללו "ר-מתה כיון דבעל הרדכו כפי המוקד בין דפער דבורים מזיק גם אותו. ועלה אמרינן לעיל לרבנן היינו דרבנן לא היה להם לחלוק על לבק מה הים הים הים מחק על מכלה למ מוקי לחילה להדל מיים במיים לה מוקי לחילה עייש היטב. א"כ הכל בדוושא דשניהם מוקים זה לוה מה בכך שהראשון העמיד כותלו תחלה מ"מ העמיד כחסני מחוכה מיימ השני השני מוחר לסמוך כוחלי דאמר לו כמו שכוחלי מזיק אומך כן כוחלך מזיק אומי וביותר דוה לא יחורן גם במירולם דרושא לא היו מזיק ממש דמיימי אחר השני מה שאור שומר בדושא לא השני מה שאני מזיקך בדוושא כמו כן אתה מזיקני בדוושא. ויהיה בהכרח לאוקמי הכא בלוקח דהראשון לא עשה אפילו קלת שלא כהוגן בזה השני לריך ליתן כל הרחקה כמ"ש תוס' בסוגיא דחרדל ולע"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל לאסדורי במתא (מ) גם מכנ מואדורי בבודא למ: (כ) שם חית לן חשרחי במתא חמר: (ג) שם וקח נטרנא לערקיה:

>>⊜(< מוסף רש"י

. כפיפה. קופה, מצרית. מלורי דקל (מנחות סמ.). טפח ליה בסגדליה. הכהו על סנדלו. ל"א בעט בסנדלו (ב"ק לב: וכעי"ז מו"ק כה.). החלונות. אחד מכני החלונות אחד מכני השותפין הכונה כותל כחלר כגד חלונותיו של מכירו, בין מלמעלן. אם הכותל גבוה מדמעדן. חם הכותנ גבוה יותר מן החלונות לריך להגביה למעלה מהן ד' אמות, כדי שלא יעמוד על עובי כותלו ויראה, ביץ מלמטן. אם הכותל נמוך מן מלמטן. אם הכותל נמוך מן מדמטן. מם הטתנ נמון מן החלונות לריך להשפילו מהן ד"א כדי שלא יעמוד על עובי טתלו ויראה, בין מכנגדן. לריך להרחיק את הטתל מן החלונות ד"א כדי שלא יאפיל (לעיל ב:).

מוסף תוספות